

ابتکارات مجلس قانونگذاری دنیا برای توانمندسازی دیپلماسی پارلمانی (۱): ابزار و روش‌های دیپلماتیک پارلمان اروپا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره مسلسل: ۲۰۱۳
کد موضوعی: ۲۶۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

تاریخ انتشار:
۱۴۰۳/۶/۱۸

عنوان گزارش:

ابتکارات مجالس قانونگذاری دنیا برای توانمندسازی دیپلماسی پارلمانی (۱):
ابزار و روش‌های دیپلماتیک پارلمان اروپا

نوع گزارش: طرح و لایحه □، نظارتی □، راهبردی ■

نام دفتر:

مطالعات سیاسی (گروه مطالعات پارلمانی)

تهیه و تدوین‌کننده:
ابراهیم غلامپور آهنگر

همکار:

سیدحسین حسینی

ناظر علمی:

مصطفی دلاورپورآقدم

گرافیک و صفحه‌آرایی:

زهرا دلاوری

ویراستار ادبی:

سیده مرضیه موسوی راد

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۲/۱۲/۰۱

واژه‌های کلیدی:

۱. دیپلماسی پارلمانی

۲. پارلمان اروپا

۳. گروه‌های دوستی پارلمانی

۴. هیئت‌های پارلمانی

۵. بوندستاگ

فهرست مطالب

چکیده.....	۶
خلاصه مدیریتی.....	۷
۱. مقدمه.....	۹
۲. پیشینه پژوهش.....	۹
۲-۱. سوابق مطالعاتی در مرکز.....	۹
۲-۲. سوابق تقنینی.....	۱۰
۳. ابزار و روش‌های دیپلماتیک پارلمان اروپا.....	۱۰
۳-۱. وظایف و کارکرد پارلمان اروپا.....	۱۱
۳-۲. ابزار دیپلماتیک پارلمان اروپا.....	۱۱
۳-۳. ابتکارات و نوآوری‌های دیپلماتیک پارلمان اروپا.....	۱۶
۴. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۱۹
منابع و مآخذ.....	۱۹

فهرست جداول

جدول ۱. پیشینه مطالعات مرتبط با حوزه دیپلماسی پارلمانی در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.....	۹
جدول ۲. مرام‌نامه حزبی گروه‌های سیاسی نهمین دوره پارلمان اروپا.....	۱۳
جدول ۳. روندکاوی چرخه مذاکرات جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه اروپا از سال ۱۹۹۲ تا ۲۰۱۵ میلادی.....	۱۶

ابتکارات مجالس قانونگذاری دنیا برای توانمندسازی دیپلماسی پارلمانی (۱): ابزار و روش‌های دیپلماتیک پارلمان اروپا

چکیده

سازمان‌های بین‌المللی، اعطای جوایز به رهبران جریان فتنه، ایجاد دوگانه‌سازی در بین سلبریتی‌ها، استفاده از فنون جنگ هیبریدی و شناختی در فعالیت‌های دیپلماتیک علیه جمهوری اسلامی ایران و جریان مقاومت در شبکه‌های رسانه‌ای پارلمان اروپا و ایجاد میز ایران برخی از ابزارها و روش‌های دیپلماسی عمومی پارلمان اروپا برای اعمال فشار بر جمهوری اسلامی ایران بوده است. به همین دلیل در اولین گزارش از سلسله گزارش‌های مرتبط با مطالعات تطبیقی مجالس قانونگذاری دنیا، با بررسی جایگاه پارلمان اروپا در مختصات سیاسی اتحادیه اروپا و همچنین ابزار و روش‌های دیپلماتیک این نهاد پارلمانی، تلاش شده است با شناخت بیشتری نسبت به دفاع ترکیبی در قبال جنگ پارلمانی اتحادیه اروپا اقدام کرد. از طرفی به برخی ابتکارات و نوآوری‌هایی که می‌تواند عمق راهبرد فعالیت‌های دیپلماتیک مجلس شورای اسلامی را افزایش دهد اشاره شده است. رئیس پارلمان اروپا، سه کمیسیون امور خارجی، کمیسیون توسعه و کمیسیون تجارت بین‌الملل، گروه‌های سیاسی، هیئت‌های دیپلماتیک دائمی و موقت و «مجمع پارلمانی مشترک» از کنشگران تأثیرگذار بر فعالیت‌های دیپلماتیک پارلمان اروپا محسوب می‌شوند.

پارلمان اروپا، یکی از مجامع پارلمانی قاره‌ای است که بیش از ۷۰ سال سابقه فعالیت دارد و به مرور تلاش کرده است با استفاده از فنون دیپلماسی عمومی، لابیگری و چانه‌زنی چندجانبه در سطوح دیپلماسی پارلمانی دوجانبه و دیپلماسی سران، نقش‌آفرینی خود را در تحولات منطقه‌ای و جهانی افزایش دهد. از طرفی در چند سال گذشته مشارکت راهبردی پارلمان اروپا با کنگره آمریکا نیز از یک روند افزایشی برخوردار بوده است و این دو نهاد قانونگذاری تلاش کرده‌اند راهبرد یکپارچه و خصمانه‌ای را علیه نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران در دستور کار قرار دهد که به‌وضوح می‌توان مصادیق آن را در تروریسم سیاسی پارلمان اروپا در حمایت از رژیم اشغالگر صهیونیستی پس از عملیات غرور آفرین وعده صادق مشاهده کرد. برگزاری جلسات استماع، تشکیل کارگروه‌های مشترک دیپلماسی پارلمانی، برگزاری همایش‌های پارلمانی، ارائه گزارش‌های جهت‌دار به شورای اروپایی، دعوت از افراد شناسنامه‌دار ضدانقلاب و رهبران جریان تروریستی نفاق برای سخنرانی در صحن و کمیته‌های پارلمان اروپا، تصویب قطعنامه‌های متعدد علیه نهادهای انقلابی و نیروی تروریسم‌ستیز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، صدور بیانیه‌های پارلمانی، حمایت از انزوای ایران در

بیان / شرح مسئله

یکی از روش‌های مرسوم ارتقای دانش و ادبیات دیپلماسی پارلمانی، استفاده از روش مطالعه تطبیقی است. استفاده از این شیوه می‌تواند ظرفیت‌های جدیدی را در حوزه توانمندسازی دیپلماسی نهادی در افق فعالیت چهار ساله مجلس دوازدهم به وجود آورد. به همین دلیل با رصد اهداف، ابزار و روش‌های دیپلماتیک پارلمان اروپا به‌عنوان یکی از مجامع پارلمانی قاره‌ای، به برخی ابتکارات دیپلماتیک آن برای ایفای نقش فعال‌تر در حوزه روابط بین‌الملل و سیاست خارجی اشاره می‌شود.

نقطه نظرات / یافته‌های کلیدی

■ از ۲۰ کمیسیون دائمی پارلمان اروپا، سه کمیته امور خارجی، توسعه و تجارت بین‌الملل، مستقیماً با ابعاد دیپلماسی پارلمانی ارتباط دارند.

■ یک تفاوت اساسی بین پارلمان اروپا و سایر مجامع پارلمانی وجود دارد. پارلمان اروپا، همانند مجالس ملی، اعضایش به‌صورت مستقیم از سوی شهروندان و در یک انتخابات تک مرحله‌ای انتخاب می‌شوند.

■ در تاریخ روابط ایران و پارلمان اروپا، آنچه به یک رویه رفتاری بین نمایندگان پارلمان اروپا تبدیل شده، تکرار لفاظی‌ها و ادعاهای بی‌اساس حقوق بشری بوده است. هرچند در برخی مقاطع به‌دلیل مذاکرات هسته‌ای، تمرکز پارلمان اروپا به حوزه‌های حقوق بشری کاهش یافته، ولی استفاده ابزاری از حقوق بشر، همواره به‌عنوان یکی از پایه‌های ثابت مذاکرات انتقادی مجلس شورای اسلامی و پارلمان اروپا مطرح بوده است. در همین راستا به‌دلیل مواضع خصمانه و مصادیق ترور ریسیم سیاسی این پارلمان در حمایت از جنایات رژیم صهیونیستی و جریان‌های شناسنامه‌دار ضدانقلاب، مذاکرات انتقادی ایران و پارلمان اروپا از سال ۲۰۱۵ میلادی متوقف شده است و جمهوری اسلامی ایران با توسعه دیپلماسی پارلمانی متوازن با کشورهای آسیایی، کشورهای عضو شانگهای، مجالس آفریقایی، کشورهای عضو بریکس و توسعه دیپلماسی پارلمانی گزینشی با برخی کشورهای اروپایی، به سمت اعتبارزدایی از مصادیق جنگ پارلمانی اتحادیه اروپا و کنگره آمریکا گام برداشته است.

■ بازدید از مجالس کشورهای غیراروپایی، دعوت از سران کشورها

به پارلمان اروپا برای بحث در مورد مسائل مشترک، دعوت از نمایندگان سایر مجالس دنیا برای سخنرانی در صحن پارلمان، مأموریت قانونگذاران در کشورهای خارج از اروپا برای پیگیری موضوعات خاص، ارتباط با کنشگران و دگراندیشان جامعه مدنی از نگاه قانونگذاران اروپایی، تأسیس دفتر ارتقای دمکراسی پارلمانی، تشکیل مجمع پارلمانی مشترک، بهره‌برداری تبلیغاتی از جایزه سالیانه آندره ساخاروف، ایفای نقش میانجیگری و پشتیبانی در مسائل منطقه‌ای و جهانی و گسترش هدفمند گروه‌های دوستی و فراکسیون‌های پارلمانی، بخشی از ابتکارات نهاد قانونگذار اتحادیه اروپا برای اثرگذاری بر روابط خارجی محسوب می‌شوند.

■ یکی از تحولات دیپلماتیک پارلمان اروپا، خیز به سمت جوان‌گرایی در تمامی عرصه‌هاست که از مصادیق آن می‌توان به تأسیس «پارلمان جوانان اروپا» اشاره کرد. جوان‌گرایی از کلیدواژه‌گانی است که نه تنها در پارلمان اروپا، بلکه در سال‌های اخیر به یکی از اولویت‌های مجالس قانونگذاری تحول‌گرا و اتحادیه بین‌المجالس جهانی نیز تبدیل شده است.

■ بیش از یک سوم قانونگذاران پارلمان اروپا را زنان تشکیل می‌دهند و آنان بسیاری از پُست‌های کلیدی را در اختیار دارند. در کمیته فرعی حقوق بشر کمیته روابط خارجی پارلمان اروپا که همواره از پرچمداران جنگ روایت‌ها و تحریف اخبار مرتبط با زنان در جمهوری اسلامی ایران بوده است، نقش آفرینی قانونگذاران زن بسیار برجسته بوده است. بخشی از جنگ پارلمانی اتحادیه اروپا در اغتشاشات سال ۱۴۰۱ نیز از طریق جنگ گفتمانی و جعل روایت‌ها در حوزه زنان کلید زده شد که بخشی از آن با مرجعیت کمیته حقوق بشر نهمین دوره پارلمان اروپا صورت می‌گرفت.

■ تحریم‌های به اصطلاح حقوق بشری که در دوره ریاست روبرتا متسولا به تصویب نهمین دوره پارلمان اروپا (۲۰۱۹ تا ۲۰۲۴ میلادی) رسیده‌اند، در رونا دارای جنس حقوق بشری، ولی در زیربنا بیشتر به سمت تحریم نهادهای انقلابی و ترور ریسیم‌ستیز از جمله سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دادگاه‌های انقلاب و فراجا معطوف شده‌اند.

■ در اغلب فعالیت‌های دیپلماتیک و مواضع دیپلماسی عمومی، قانونگذاران اروپایی از یک ادبیات و گفتمان مشترک در قبال جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه استفاده کرده‌اند که این امر بستر مساعدی را برای تقویت دیپلماسی پارلمانی

متوازن بین مجالس ایران و روسیه به وجود آورده است.

پیشنهاد راهکار تقنینی، نظارتی یا سیاستی

مطالعه تطبیقی ظرفیت‌ها و ابزار دیپلماتیک مجالس قانونگذاری مورد مطالعه نشان می‌دهد استفاده از تدابیر و راهکارهای زیر در توانمندسازی فعالیت‌های دیپلماتیک مجلس شورای اسلامی مؤثر است:

■ دعوت از رجال سیاسی سایر کشور برای سخنرانی در صحن پارلمان

در این میان ابتکار اداره کل امور بین‌الملل قوه مقننه و وزارت امور خارجه برای دعوت از برخی مقام‌های سیاسی سایر کشورها که برای مذاکرات دیپلماتیک در ایران حضور دارند، می‌تواند به تقویت جایگاه دیپلماسی پارلمانی کمک کند و قانونگذاران بدون واسطه با مهم‌ترین موانع توسعه دیپلماسی پارلمانی دوجانبه با سایر کشورها آشنا شوند و از پارلماسی به عنوان ابزاری برای کمک به پیشبرد دیپلماسی رسمی دولت استفاده شود.

■ ایجاد شورای مشورتی رؤسای کمیسیون‌های تخصصی

یکی از ابتکارات پارلمان اروپا، تشکیل کنفرانس رؤسای گروه‌های دوستی و فراکسیون‌های پارلمانی است که نقش مهمی را در بررسی ابعاد همه‌جانبه یک موضوع ایفا می‌کند و نظرات آن در شکل‌گیری سیاست‌های کلی حاکم بر نهمین دوره پارلمان اروپا بسیار تأثیرگذار بوده است. در مجلس شورای اسلامی نیز رؤسای کمیسیون‌ها از قانونگذاران با تجربه و متخصص در هر حوزه تشکیل می‌شوند. از طرفی آنان به دلیل تجمیع سایر نظرات نمایندگان موافق و مخالف کمیسیون، با مواضع مختلف پیرامون یک موضوع مشخص اشراف کامل دارند. به همین دلیل، نوآوری قوه مقننه برای تأسیس مجمع مشورتی رؤسای کمیسیون‌های تخصصی، نقش مهمی را در چابک‌سازی و هم‌افزایی ظرفیت‌های فکری و معنوی قوه مقننه برای بررسی مسائل نوپدید و چالش‌های نوظهور حکمرانی به‌ویژه در سطوح دیپلماسی پارلمانی سران ایفا می‌کند.

■ تشکیل مجمع مشورتی رؤسای گروه‌های دوستی

پیشانی و دروازه بان مذاکرات دیپلماتیک مجلس شورای اسلامی برعهده رؤسای گروه‌های دوستی است که به صورت متمرکز و تخصصی با موانع، فرصت‌ها الزامات توسعه روابط دو جانبه با سایر کشورها آشنایی کامل دارند. به همین دلیل تشکیل مجمع مشورتی رؤسای گروه‌های دوستی، می‌تواند در اشراف اطلاعاتی ریاست محترم مجلس شورای اسلامی برای انتفاع حداکثری از

مجامع پارلمانی یا ارتقای کارآمدی هیئت‌های دیپلماتیک قوه مقننه، نقش مهمی را ایفا کند.

■ انتفاع حداکثری از ظرفیت‌های دیپلماسی پارلمانی غیررسمی

رصد فعالیت‌های دیپلماتیک پارلمان اروپا به خوبی نشان می‌دهد که قانونگذاران اتحادیه اروپا با استفاده از ظرفیت‌های غیررسمی همچون ایجاد تالارهای گفتگوی برخط با سایر مجالس قانونگذاری دنیا و اشتراک‌گذاری دغدغه‌ها با شبکه خبرگان پارلمانی، به سمت توسعه مجاری دیپلماسی غیررسمی گام برداشته‌اند. استفاده از این رویه و ایجاد تالارهای گفتگو بین کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی یا اداره کل امور بین‌الملل مجلس شورای اسلامی با شبکه خبرگان روابط بین‌الملل یا هم‌تایان خود در سایر مجالس دنیا، نقطه عطفی در فعال‌سازی و تحول‌گرایی دیپلماسی پارلمانی غیررسمی قلمداد می‌شود.

■ جوان‌گرایی هوشمندانه در راهبرد دیپلماسی مجامع مجلس دوازدهم

رصد دیپلماسی پارلمانی مجالس قانونگذاری دنیا و همچنین برخی مجامع پارلمانی همچون مجمع مجالس آسیایی و اتحادیه بین‌المجالس جهانی نشانگر تحول و دگرگونی سیاست‌های آنان به سمت جوان‌گرایی است، به طوری که برخی مجامع همچون پارلمان اروپا و اتحادیه بین‌المجالس جهانی، کرسی‌هایی را به جوانان اختصاص داده‌اند. در همین رابطه حضور متوازن برخی قانونگذاران جوان مجلس دوازدهم در ترکیب شورای اجرایی بین‌المجالس جمهوری اسلامی ایران و رؤسای گروه‌های دوستی قوه مقننه می‌تواند نقش مهمی را در ارتقای کارآمدی دیپلماسی پارلمانی جمهوری اسلامی ایران در گام دوم انقلاب ایفا کند.

■ مستندسازی مصادیق نقض حقوق بشر در اتحادیه اروپا

با توجه به چگالی بالای جنگ ترکیبی و عملیات روانی غرب علیه نهادهای انقلابی، مردمی و تروریسم‌ستیز جمهوری اسلامی ایران و با توجه به اینکه پارلمان اروپا در تحریف شرایط حقوق بشری علیه کشورمان در برخی مواقع از ایالات متحده آمریکا نیز پیشروتر است، توصیه می‌شود همچون مستندسازی مصادیق نقض سالیانه حقوق بشر توسط آمریکا، در رابطه با اتحادیه اروپا نیز مصادیق نقض حقوق بشر تهیه شود.

■ اتخاذ دیپلماسی پارلمانی گزینشی در قبال مجالس اروپایی

سیاست خارجی ۲۷ پارلمان عضو اتحادیه اروپا، دارای فراز و فرودهایی است، به طوری که برخی از آنان سیاست‌های معتدل و واقع‌بینانه‌ای در

مجلس شورای اسلامی، کشورهای اروپایی که مواضع همسو تری با جمهوری اسلامی ایران دارند شناسایی و ظرفیت های توسعه دیپلماسی پارلمانی با آنان مشخص شود.

قبال جمهوری اسلامی دارند که توصیه می شود با همکاری وزارت امور خارجه، اداره کل امور بین الملل قوه مقننه، رؤسای گروه های دوستی مجلس شورای اسلامی با کشورهای اروپایی و مرکز پژوهش های

۱. مقدمه

قانونگذاران پارلمان اروپا همواره به دنبال آن بوده اند با روپوش مردم باوری و ادعای حمایت از ارزش های بشر دوستانه، اقدامات مداخله جویانه خود را توجیه کنند [۱]. یکی از اولویت های اعلامی نامزدهای پارلمان اروپا که از ژوئیه سال ۲۰۲۴ میلادی فعالیت خود را به مدت ۵ سال آغاز می کنند، توجه بیشتر به فعالیت های دیپلماتیک پارلمانی عنوان شده است. شایان ذکر است انتخابات پارلمان اروپا طی چهار روز برگزار می شود. هلند در ۶ ژوئن سال ۲۰۲۴، ایرلند و جمهوری چک در هفتم ژوئن و لتونی، مالت و اسلواکی در هشتم ژوئن سال ۲۰۲۴ رأی گیری را انجام داده و سایر ۲۷ کشور عضو پارلمان اروپا شامل اتریش، بلژیک، فرانسه بلغارستان، قبرس، کرواسی، دانمارک، استونی، فنلاند، یونان، مجارستان، ایتالیا، لیتوانی، لوکزامبورگ، لهستان، پرتغال، رومانی، اسلوانی، اسپانیا، سوئد نیز در نهم ژوئن سال ۲۰۲۴ (بیستم خردادماه سال ۱۴۰۳)، انتخابات پارلمان اروپا را برگزار می کنند. تمامی نتایج در نهم ژوئن سال ۲۰۲۴ اعلام می شود. در نتیجه، دوران فعالیت مجلس دوازدهم با فعالیت دهمین دوره پارلمان اروپا مصادف شده که با توجه به ورود قانونگذاران جدید، هر چند اصول سیاست خارجی پارلمان اروپا ثابت است، ولی رویه های رفتاری آنان با تغییراتی همراه خواهد شد که پایش آنها می تواند در برآورد افق روابط مجلس دوازدهم با پارلمان جدید اروپا مؤثر باشد. با توجه به اهمیت موضوع، یکی از اولویت های گروه مطالعات پارلمانی دفتر مطالعات سیاسی در سال ۱۴۰۳، مستندسازی تجارب و ابتکارات دیپلماتیک مجالس قانونگذاری دنیا و بومی سازی تجارب موفق در عرصه دیپلماسی پارلمانی است که در ردیف ۵۹ برنامه های عملیاتی سال ۱۴۰۳ دفتر سیاسی به آن اشاره شده است.

۲. پیشینه پژوهش

۲-۱. سوابق مطالعاتی در مرکز

مطالعات متعددی در مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی با تمرکز بر درس آموزی از تجارب دیپلماتیک مجامع پارلمانی و سایر مجالس قانونگذاری دنیا انجام شده که در جدول ۱، به آنها اشاره شده است.

جدول ۱. پیشینه مطالعات مرتبط با حوزه دیپلماسی پارلمانی در مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

مشخصات	عنوان گزارش
شماره مسلسل ۱۸۱۱۸ تاریخ انتشار ۱۴۰۰/۱۲/۱۶	دیپلماسی پارلمانی (۱) مجمع مجالس آسیایی و الزامات فراروی جمهوری اسلامی ایران
شماره مسلسل ۱۸۱۸۹ تاریخ انتشار ۱۴۰۱/۰۲/۱۰	دیپلماسی پارلمانی (۳) اتحادیه بین المجالس جهانی و دیپلماسی مجلس شورای اسلامی

مشخصات	عنوان گزارش
شماره مسلسل ۱۳۸۳۷ تاریخ انتشار ۱۳۹۳/۰۵/۲۰	دیپلماسی پارلمانی (۴) تحلیل آماری آرایش سیاسی پارلمان جدید اروپا
شماره مسلسل ۱۸۲۷۸ تاریخ انتشار ۱۴۰۱/۴/۱	دیپلماسی پارلمانی (۵) راهبرد مرکز خدمات پژوهشی پارلمان اروپا
شماره مسلسل ۱۴۴۴۰ تاریخ انتشار ۱۳۹۴/۶/۱۸	دیپلماسی پارلمانی (۷) چهارمین کنفرانس رؤسای پارلمان‌های دنیا
شماره مسلسل ۱۴۴۵۶ تاریخ انتشار ۱۳۹۴/۷/۱۰	دیپلماسی پارلمانی (۸) اجلاس‌های مشورتی- تخصصی اتحادیه بین‌المجالس
شماره مسلسل ۱۴۴۶۷ تاریخ انتشار ۱۳۹۴/۷/۸	دیپلماسی پارلمانی (۹) ساختار، اهداف و مأموریت پارلمان پان آفریقا
شماره مسلسل ۱۴۵۲۲ تاریخ انتشار ۱۳۹۴/۸/۲۳	دیپلماسی پارلمانی (۱۰) اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای
شماره مسلسل ۱۴۵۳۷ تاریخ انتشار ۱۳۹۴/۹/۱	دیپلماسی پارلمانی (۱۱) رویکرد فراکسیون‌های پارلمانی کشورهای همسایه (افغانستان، پاکستان، ترکمنستان و کویت) در قبال ایران
شماره مسلسل ۱۴۸۸۹ تاریخ انتشار ۱۳۹۵/۴/۱	دیپلماسی پارلمانی (۱۲) اتحادیه مجالس کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی، پارلمان عرب و مجمع پارلمانی ناتو
شماره مسلسل ۱۸۴۴۱ تاریخ انتشار ۱۴۰۱/۶/۲۳	دیپلماسی پارلمانی (۷) اتحادیه بین‌المجالس اسلامی و الزامات دیپلماتیک مجلس شورای اسلامی
شماره مسلسل ۱۴۹۲۲ تاریخ انتشار ۱۳۹۵/۰۴/۲۷	دیپلماسی پارلمانی اتحادیه اروپا (۱) ساختار، وظایف و مأموریت پارلمان آلمان
شماره مسلسل ۱۸۴۸۰ تاریخ انتشار ۱۴۰۱/۷/۲۴	دیپلماسی پارلمانی جمهوری اسلامی ایران و مجالس کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای (۱) مجلس قانونگذاری روسیه و الزامات دیپلماتیک مجلس شورای اسلامی

۲-۲. سوابق تقنینی

با توجه به اینکه گزارش پیش‌رو با رویکردی راهبردی در پی درس‌آموزی از تجارب دیپلماتیک سایر مجالس قانونگذاری است، متأثر از قوانین و مقررات موجود نیست. از این‌رو، سوابق تقنینی خاصی بر آن مترتب نیست.

۳. ابزار و روش‌های دیپلماتیک پارلمان اروپا

- پارلمان اروپا یکی از ارکان هفت‌گانه اتحادیه اروپاست که در سال ۱۹۵۲ میلادی تأسیس شد که در ذیل مجامع پارلمانی قاره‌ای قرار دارد. هفت رکن اتحادیه اروپا عبارتند از [۲]:
- پارلمان اروپا،
 - شورای اروپا،
 - کمیسیون اروپا،
 - دیوان دادگستری اتحادیه اروپا،
 - بانک مرکزی اتحادیه اروپا،
 - دیوان محاسبات.^۱

1. Court of Auditors

پارلمان اروپا هر چند به‌طور رسمی در مذاکرات اتحادیه اروپا شرکت نمی‌کند، اما این حق را دارند که از تمام مراحل این روند مطلع شود. به‌صورت کلی، مهم‌ترین وظایف و کارکردهای پارلمان اروپا عبارتند از:

■ اعضای پارلمان اروپا به‌طور مشترک با شورای اروپا درباره متون قانونی پیشنهاد شده از سوی کمیسیون اروپا بحث، اصلاح و رأی‌گیری می‌کنند.

■ تنظیم و کنترل بودجه سالیانه اتحادیه اروپا.

■ تصمیم‌گیری در خصوص معاهدات بین‌المللی و گسترش مرزهای اتحادیه اروپا.

■ انتخاب رئیس پارلمان اروپا و رئیس کمیسیون اروپا براساس پیشنهاد شورای اروپا.

■ انتصاب کمیسرها یا اتحادیه اروپا. این کمیسرها تقریباً همان نقش وزیر را برای دولت یک کشور ایفا می‌کنند.

امروزه «مجامع بین‌المللی پارلمانی»^۱ از اتحادیه بین‌المللی مجالس جهانی (تأسیس در ۱۸۸۹) گرفته تا مجمع پارلمانی شورای اروپا (۱۹۴۹)، اتحادیه بین‌المللی مجالس آمریکای مرکزی (۱۹۷۵)، اتحادیه بین‌المللی مجالس کشورهای حوزه‌اند (۱۹۷۹) یا مجمع پارلمانی سازمان امنیت و همکاری اروپا (۱۹۹۱)، به‌عنوان مجامع پارلمانی عمل می‌کنند.

پارلمان اروپا مانند یک دولت عمل نمی‌کند، زیرا منابع و اختیارات محدودتری دارد، بنابراین باید تا حد زیادی به رویکردهایی مانند گفتگو، میانجیگری و اقناع‌سازی بسنده کند، البته تا زمان لازم‌الاجرا شدن معاهده لیسبون، اختیارات پارلمان اروپا بسیار محدود بود، ولی پس از آن، حدود ۸۰ زمینه سیاستی، از جمله حوزه آزادی، امنیت و عدالت و مسائل مربوط به بازار داخلی، مشمول روال عادی قانونگذاری در این پارلمان شدند. با وجود این دایره اختیارات پارلمان اروپا چندان گسترده نیست و محدودیت‌هایی در اعمال اقتدار خود دارد [۶].

۲-۳. ابزار دیپلماتیک پارلمان اروپا

اهداف دیپلماتیک پارلمان اروپا عبارتند از:

■ بازتاب دیدگاه‌های بین‌المللی کمیسیون و شورای اروپا در روابط خارجی.

نمایندگان پارلمان اروپا با رأی مستقیم شهروندان ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا به مدت ۵ سال انتخاب می‌شوند. سهم کرسی نمایندگان هر کشور عضو در پارلمان اروپا، به نسبت جمعیت آن کشور تعیین می‌شود. «نهمین دوره پارلمان اروپا»^۱ از دوم ژوئیه سال ۲۰۱۹ گشایش یافت و تا ژوئیه سال ۲۰۲۴ ادامه خواهد داشت. پارلمان اروپا تا قبل از خروج انگلیس از اتحادیه اروپا، دارای ۷۵۱ کرسی بود، ولی پس از خروج این کشور از اتحادیه اروپا، تعداد کرسی‌هایش به ۷۰۵ عدد کاهش یافت. در حال حاضر ۲۷ کشور عضو پارلمان اروپا هستند و نزدیک به یک‌سوم قانونگذاران آن را زنان تشکیل می‌دهند [۳].

۱-۳. وظایف و کارکرد پارلمان اروپا

«پارلمان اروپا»، «شورای اتحادیه اروپا»^۲ و «کمیسیون اروپا»^۳ سه نهادی هستند که مأموریت قانونگذاری در اتحادیه اروپا را برعهده دارند. پارلمان اروپا به‌همراه شورای اتحادیه اروپا، مسئولیت تصمیم‌گیری در مورد بودجه این اتحادیه و نظارت بر مصرف آن را برعهده دارد. پارلمان اروپا از طریق نظارت و کنترل رفتار و عملکرد کنشگران سیاست خارجی اتحادیه اروپا، به توسعه دیپلماسی پارلمانی در این اتحادیه کمک می‌کند [۴]. کارکرد دیگر این پارلمان، نظارت بر کمیسیون اروپا و سایر نهادهای اتحادیه اروپاست. انتصاب رئیس کمیسیون اروپا باید مورد تأیید پارلمان واقع شود؛ همچنین پارلمان اختیار دارد که کمیسیون را به‌طور کلی منحل کند. در برخی موضوع‌ها که به «فرایند تصمیم‌گیری مشترک» معروف است، لازم‌الاجرا شدن طرح‌های پیشنهادی مستلزم رأی مثبت هر دو نهاد پارلمان اروپا و شورای وزیران است که از مصادیق آن می‌توان به سیاست‌های مرتبط با مهاجرت و پناهندگی اشاره کرد [۵].

شایان ذکر است تأثیرگذاری مجالس قانونگذاری در حوزه دیپلماسی پارلمانی به عوامل متعددی بستگی دارد، از جمله مهم‌ترین آنها، حوزه اختیارات رسمی داده شده به پارلمان است که ریشه در سنت قانون اساسی روابط پارلمان و دولت دارد. در این میان برخی اهرم‌های دیپلماتیک مجالس قانونگذاری دنیا همچون تأیید معاهدات بین‌المللی یا تصویب لوایح مرتبط با حوزه سیاست خارجی در تمام کشورها یکسان است. قانونگذاران

1. 9th European Parliament

2. Council of the European Union

3. European Commission

4. Co-decision Processing

5. International Parliamentary Institutions (IPIs)

و روایت‌ها، خواستار تشکیل گروهی ویژه برای انجام «تحقیقات بین‌المللی» درباره نقض به اصطلاح حقوق بشر و حمایت کشورهای اروپایی از اجرای «تحریم‌های جدید و هدفمند» علیه جمهوری اسلامی ایران شد. در تمامی قطعنامه‌های مرتبط با جمهوری اسلامی ایران در دوره روبرتا متسولا، اتحادیه اروپا به‌عنوان یک جامعه آرمانی و الهام‌بخش حقوق بشر به مخاطبان القا شده است. این در حالی است که این اتحادیه در برابر نقض حقوق بشر توسط متحدان خود از جمله رژیم غاصب صهیونیستی منفعل بوده است.

گروه‌های سیاسی و فراکسیون‌های پارلمانی

در نظام‌های اکثریتی، حائزین نصف به‌علاوه یک، همه کرسی‌ها را به خود اختصاص می‌دهند، ولی نظام انتخاباتی پارلمان اروپا مبتنی بر «نظام نمایندگی تناسبی»^۱ است. در نظام‌های تناسبی، هر حزب یا گروهی به تناسب آرای خود می‌تواند صاحب کرسی نمایندگی باشد. به این ترتیب نظام تناسبی، بر ارائه فهرست از طرف احزاب مبتنی است و انتخابات تنها در یک مرحله انجام می‌شود [۷]. در پارلمان اروپا، هفت «گروه سیاسی»^۲ وجود دارد و در هر گروه باید حداقل ۲۳ نماینده حضور داشته باشد. ۵۰ نماینده پارلمان اروپا نیز عضو هیچ گروه سیاسی نیستند. موضوع‌ها قبل از طرح در صحن پارلمان، در داخل گروه‌های سیاسی بررسی می‌شوند. گروه‌های سیاسی حاضر در پارلمان اروپا که دربرگیرنده احزاب هم‌فکر در کشورهای عضو اتحادیه‌اند، نامزد مورد نظر خود را برای ریاست کمیسیون اروپا معرفی می‌کنند. هفت گروه سیاسی در نهمین دوره پارلمان اروپا عبارتند از:

- گروه سیاسی چپ (چپ رادیکال، ۳۷ عضو)،
- گروه سیاسی سبزها / اتحاد آزاد اروپا (طرفداران محیط زیست و منطقه‌گرایان، ۷۱ عضو)،
- گروه سیاسی ائتلاف مترقی سوسیالیست‌ها و دمکرات‌ها (سوسیال‌دمکرات‌ها، ۱۴۰ عضو)،
- گروه سیاسی نوسازی اروپا (راست لیبرال، ۱۰۲ عضو)،
- گروه سیاسی حزب مردم اروپا (راست محافظه‌کار، ۱۷۸ عضو)،
- گروه سیاسی محافظه‌کاران و اصلاح‌طلبان اروپایی (راست محافظه‌کار اروپاگرا، ۶۸ عضو)،
- گروه سیاسی هویت و دمکراسی (ناسیونالیست راست افراطی، ۵۹ عضو).

- تکمیل فعالیت‌های کمیسیون اروپا و سرویس اقدام خارجی اروپا؛
 - حفظ قدرت و اثربخشی گفتگوی بین‌پارلمانی با سایر کشورها.
- برای تحقق اهداف سه‌گانه فوق‌الذکر، پارلمان اروپا از ابزار مختلفی استفاده می‌کند که مهم‌ترین موارد آن عبارتند از:

رئیس پارلمان اروپا

رئیس پارلمان اروپا با استناد به ماده (۲۲) قانون آیین‌نامه داخلی پارلمان اروپا، نماینده این پارلمان در مجامع بین‌المللی است که مواضع سیاسی اتحادیه اروپا را در عرصه‌های بین‌المللی تبیین و از آن دفاع می‌کند که مقرر در «استراسبورگ» فرانسه است و چهارده معاون دارد. او بر فعالیت‌های پارلمان و نهادهای تشکیل‌دهنده آن و نیز مباحث مطرح‌شده در جلسات عمومی نظارت می‌کند و مهم‌ترین رسالتش، اجرای دقیق آیین‌نامه داخلی است. در ابتدای جلسه شورای اروپا، رئیس پارلمان اروپا مهم‌ترین دغدغه‌های قانونگذاران را به اعضای شورا منتقل می‌کند.

پس از مرگ «دیوید ساسولی» از ایتالیا در ۱۱ ژانویه ۲۰۲۲، پارلمان اروپا در ۱۸ ژانویه ۲۰۲۲ (۲۸ دی ماه ۱۴۰۰) با اکثریت مطلق آرا «روبرتا متسولا»، نماینده مالت از گروه حزب مردم اروپا (راست میانه) را به‌عنوان جانشین «دیوید ساسولی» برگزید. «روبرتا متسولا»، یکی از قانونگذاران پرچم‌دار جنگ روایت‌ها و اتخاذ مواضع افراطی علیه جمهوری اسلامی ایران بوده است که از مصادیق آن می‌توان به حمایت او از توقف مذاکرات سیاسی با مجلس شورای اسلامی و حمایت از قرارگیری نهاد مردمی و تروریسم‌ستیز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در فهرست سازمان‌های به اصطلاح تروریستی پس از عملیات غرور آفرین و عده صادق اشاره کرد. رصد تمامی بیانیه‌ها و اظهارات رئیس پارلمان اروپا در قبال جمهوری اسلامی ایران نشان می‌دهد مواضع جنگ روایت‌های روبرتا متسولا بر پنج ستون فریب، سیاه‌نمایی، مجاورت‌سازی، وارونه‌سازی واقعیات و جنگ گفتمانی پایه‌گذاری شده‌اند.

تشکیک، ایجاد شبهه و شائبه‌سازی در خصوص قانون مجازات اسلامی و احکام اسلامی مندرج در قرآن کریم به‌ویژه احکام مرتبط با قصاص نفس یا حجاب اسلامی در قطعنامه‌هایی که در دوره روبرتا متسولا صادر شده‌اند بسیار پررنگ بوده است. برای مثال، رئیس پارلمان اروپا در نهم نوامبر ۲۰۲۲ با تحریف اخبار

1. Proportional Representation System
2. Political Group

جدول ۲. مرام‌نامه حزبی گروه‌های سیاسی نهمین دوره پارلمان اروپا [۸]

مرام‌نامه گروه سیاسی	عنوان و نشان فراکسیون
حزب دموکرات مسیحی، جایگاه راست میانه را در عرصه سیاست اروپا دارند. این فراکسیون خواهان هم‌گرایی نزدیک‌تر اقتصادی در اروپا و اتخاذ سیاست‌های مهاجرتی، خارجی و دفاعی مشترک است. برنامه‌های این حزب مبتنی بر حمایت از ارزش‌های خانواده، اصلاح بودجه اتحادیه و مشارکت پایدار بین آمریکا و اتحادیه اروپاست.	دمکرات مسیحی (گروه احزاب مردم اروپا) ^۱
مهم‌ترین هدف سوسیال دموکرات‌ها، ایجاد تحول اجتماعی در اتحادیه اروپا عنوان شده است. در اروپای غربی، احزاب سوسیال دموکرات از زمان همکاری‌های نوین اروپایی، در جایگاه چپ میانه قرار داشته‌اند. این گروه سیاسی از ۲۳ ژوئن ۱۹۵۳ در مجمع مشترک جامعه زغال‌سنگ و فولاد اروپا پایه‌گذاری شد و سپس فعالیت‌هایش را در پارلمان اروپا تداوم داد. بسیاری از اعضای این گروه، محافظه‌کاران را به دلیل تأکید زیاد بر بازار آزاد، به گسترش رکود متهم می‌کنند. تأکید بر آزادی، برابری، همبستگی، انصاف، عدالت اجتماعی، حقوق مصرف‌کننده، توسعه پایدار، اصلاحات بازارهای مالی و حقوق بشر از اصول مورد تأکید سوسیال دموکرات‌های پارلمان اروپاست.	سوسیال دموکرات‌ها ^۲
اصلاح‌طلبان و محافظه‌کاران اروپایی یک بلوک ضدفدرالیستی در پارلمان اروپا محسوب می‌شوند که در سال ۲۰۰۹ با هدف ایجاد اصلاحات ضروری در اتحادیه اروپا ایجاد شدند. این گروه در اعلامیه تأسیسی خود که به‌عنوان اعلامیه پراگ شناخته شد، اصول زیر را مورد تأکید قرار داد: رقابت و تجارت منصفانه و آزاد، آزادی و مسئولیت فردی و پاسخ‌گویی دموکراتیک بیشتر، تأمین انرژی پاک با تأکید بر امنیت انرژی، اهمیت خانواده، حمایت از حاکمیت دولت ملی، شکل‌گیری ناتوی جدید، حمایت از دموکراسی‌های جوان در اروپا، مهاجرت کنترل شده و پایان سوءاستفاده از رویه‌های پناهندگی، خدمات عمومی نوین و کارآمد، پایان دادن به بوروکراسی زائد، ارتقای شفافیت و احترام و رفتار مساوی با همه کشورهای بزرگ و کوچک اتحادیه اروپا.	اصلاح‌طلبان و محافظه‌کاران اروپایی ^۳
حامیان ائتلاف لیبرال‌ها و دموکرات‌ها برای اروپا بیشتر با محوریت لیبرالیسم فعالیت می‌کنند. آنها از کاربرد بهتر بازار واحد اروپا از طریق آزادی حرکت کارگران و رقابت بیشتر حمایت می‌کنند و دفاع از آزادی‌های بشری را در صدر ادعاهای خود قرار داده‌اند.	ائتلاف لیبرال‌ها و دموکرات‌ها برای اروپا ^۴
هم‌پیمانان چپ اروپایی از پیوند دو تشکل کوچک‌تر چپ متحد اروپا و چپ سبز نوردیک ایجاد شده است. هدف این گروه حمایت از کارگران، محیط زیست، فمینیسم، صلح و حقوق بشر عنوان شده است.	هم‌پیمانان چپ اروپایی (سبز چپ نوردیک) ^۵
مستقل‌ها در پارلمان اروپا، نمایندگان‌اند که عضو هیچ گروه سیاسی نیستند. این نمایندگان می‌توانند عضو یک حزب ملی یا حزب سیاسی اروپایی باشند، اما آن‌ها تشکل یک گروه سیاسی در پارلمان اروپا مستلزم عضویت حداقل ۲۵ نماینده از هفت کشور عضو اتحادیه است، این طیف از نمایندگان نتوانسته یا نخواسته‌اند در هیچ‌یک از گروه‌های سیاسی پارلمان اروپا عضو شوند.	مستقل ^۶
این گروه متشکل از احزاب سبز، منطقه‌گرایان و نمایندگان ملت‌های بدون دولت از اسکاتلند، ولز و کاتالونیا؛ خواهان حمایت بهتر از محیط زیست و تمرکززدایی از دموکراسی هستند.	سبزها / ائتلاف آزاد اروپایی ^۷

1. European People's Party (EPP)
2. Group of the Progressive Alliance of Socialists and Democrats in the European Parliament (S&D)
3. European Conservatives and Reformists Group (ECR)
4. Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE)
5. European United Left/Nordic Green Left European Parliamentary Group (GUE/NGL)
6. Non-attached Members – Members not belonging to any political group (NI)
7. The Greens/European Free Alliance (Greens / EFA)

گروه‌های «بیناگروهی» نیز به‌عنوان کنشگران دیپلماسی پارلمانی اتحادیه اروپا در حوزه‌هایی همچون «گفتگو، میانجیگری و متقاعدسازی» هستند. موضوعاتی که توسط این گروه‌ها مطرح می‌شوند، معمولاً به‌طور مشخص‌تر از موضوعات کمیته‌ها یا هیئت‌های دیپلماتیک تعریف می‌شوند و کمتر به‌طور مستقیم با دستور کار اتحادیه اروپا مرتبط هستند. علاوه بر این، الزام توافق بین حداقل سه گروه سیاسی، نشانگر اهمیت بالای موضوعات انتخاب شده هستند [۹]. به عبارتی بیناگروهی‌ها از نظر ساختاری انعطاف‌پذیرتر از کمیته‌های دائمی هستند. زیرا امکان ادغام، انحلال یا ایجاد گروه‌های بیناگروهی جدید به‌راحتی وجود دارد. ویژگی فراحزبی آنان نیز مهم است. زیرا اعضای آن برای بحث در مورد یک موضوع خاص گردهم می‌آیند و سعی می‌کنند زمینه‌های مشترک را پیدا کنند.

گروه‌های بیناگروهی را شبیه سازمان‌های غیردولتی و گروه‌های لابی می‌دانند. زیرا از کمک‌های بیرونی در قالب حمایت مالی و/یا دبیرخانه‌ای بهره می‌گیرند. در عین حال، آنان به دلیل ترکیب خود، احتمال دارد با کمیته‌های پارلمانی اشتباه گرفته شوند، به همین دلیل هیئت‌های حاکمه پارلمان اروپا قوانین خاصی را برای گروه‌های بیناگروهی وضع کرده‌اند. این گروه‌ها، تحت هیچ شرایطی نمی‌توانند تصمیم‌های الزام‌آوری بگیرند که با فعالیت پارلمان اروپا تداخل داشته باشد. برای دستیابی به این اصل، هرگونه نام و آرم بیناگروهی که ممکن است با نام پارلمان اروپا، کمیته‌ها و نمایندگی‌های آن اشتباه گرفته شود، ممنوع است.

برای ایجاد یک گروه بیناگروهی باید حداقل حمایت سه گروه سیاسی جلب شود. در واقع، ساختار بیناگروهی‌های پارلمان شبیه ساختار فراکسیون‌های پارلمانی است که از چند حزب سیاسی تشکیل شده‌اند. هر گروه سیاسی با توجه به تعداد نمایندگان خود در پارلمان اروپا، در تشکیل این گروه می‌تواند سهم داشته باشد و هیچ منعی برای عضویت هر یک از گروه‌های سیاسی وجود ندارد. از سال ۲۰۰۰، فعالیت گروه‌های بیناگروهی در عرصه بین‌المللی بیشتر موضوع محور شده و کمتر بر یک کشور یا منطقه خاص متمرکز شده‌اند. مهم‌ترین ویژگی گروه‌های سیاسی پارلمان اروپا عبارتند از:

- فعالیت‌های آنان دارای ماهیت موردی، با محدوده زمانی مشخص بوده و به تماس‌های شخصی تعداد کمی از افراد وابسته‌اند.
- ویژگی دوم به سطح هماهنگی و عملکرد گروه‌های پارلمانی در خصوص تصمیمات اتخاذ شده در پارلمان مربوط است.

■ ویژگی سوم به استقلال عمل آنها برمی‌گردد.

■ ویژگی دیگر گروه‌های سیاسی پارلمان اروپا، کمبود منابع در اختیار آنهاست. این گروه‌ها از امکاناتی مانند سفارتخانه‌ها، منابع مالی و نیروی انسانی کافی برخوردار نیستند، بلکه تنها تعداد کمی از کارکنان مستقر در بروکسل هستند.

■ ویژگی پنجم گروه‌های پارلمانی، اهتمام آنان برای ارتباط با سازمان‌ها، اشخاص غیردولتی و بازیگران جامعه مدنی در سایر کشورهاست.

■ اختلافات درونی گروه‌های پارلمانی برای تأمین منافع ملی مشهود است. این ویژگی به این واقعیت مربوط می‌شود که نمایندگان پارلمان اروپا در درجه اول به احزاب سیاسی کشور خود علاقه دارند تا به یک سازمان حزبی پان‌اروپایی.

■ اختلافات درونی گروه‌های سیاسی پارلمان اروپا در مورد سیاست بین‌الملل مانع از آن می‌شود که این بازیگران دیپلماتیک نوظهور بتوانند از ظرفیت دیپلماتیک خود به‌صورت بهینه استفاده کنند.

رؤسای کمیته‌ها

پارلمان اروپا، ۲۶ کمیته دائمی دارد که هر کدام بین ۲۵ تا ۷۹ عضو، یک رئیس و ۴ نایب‌رئیس دارد که جلسات ماهیانه را در بروکسل بلژیک برگزار می‌کنند. کمیته‌های دائمی برای بررسی دقیق‌تر موضوع‌های محوله، «کمیته‌های فرعی»^۱ و «کمیته‌های موقت ویژه»^۲ را تشکیل می‌دهند. تمامی اعضای پارلمان اروپا به عضویت حداقل یک کمیته در می‌آیند و نه بر پایه ملیت، بلکه بر اساس گرایش سیاسی گروه‌بندی می‌شوند. در آغاز دوره قانونگذاری، هر گروه سیاسی یک نفر را به‌عنوان رئیس کمیته انتخاب می‌کند. رؤسای کمیته‌ها در دفتر بزرگ کمیسیون یکدیگر را ملاقات می‌کنند تا در مورد نظام مسائل اساسی اتحادیه اروپا قبل از طرح در کمیته، رایزنی کنند.

رصد مواضع پارلمان اروپا نشانگر اهمیت چهار کمیته روابط خارجی، حقوق بشر، توسعه، دفاع و امنیت و کمیته امور پولی و اقتصادی در روابط دوجانبه با جمهوری اسلامی ایران است. هر یک از کمیته‌های دائمی، دارای چند کمیته فرعی‌اند. برای مثال «کمیته فرعی حقوق بشر»^۳ در ذیل کمیته روابط خارجی فعالیت می‌کند. تعدادی از کارگروه‌ها همچون کارگروه بالکان غربی و پایان دادن به مناقشه‌ها نیز به کمیته دائمی کمک

1. Sub - Committee
2. Special Temporary Committees
3. European Parliament's Subcommittee on Human Rights (DROI)

نهادهای بین المللی مانند سازمان ملل متحد، «سازمان امنیت و همکاری اروپا» و شورای اروپا بهره می برد. این پارلمان، دارای شبکه نسبتاً گسترده ای از روابط بین پارلمانی دوجانبه برای اهداف مختلف است که از مصادیق آن می توان به تشکیل هیئت های نمایندگی این پارلمان برای تعمیق فعالیت های دیپلماتیک پارلمانی و امضای اسناد مشارکت راهبردی با مجالس قانونگذاری ایالات متحده آمریکا، کانادا، روسیه، چین، ژاپن، برزیل، مکزیک، هند، آفریقای جنوبی و کره جنوبی اشاره کرد. در مورد ایالات متحده، سازوکاری از سال ۱۹۹۹ با عنوان «گفتگوی قانونگذاران فرآتلانتیک»^۳ ایجاد شده است.

حوزه فعالیت هیئت های دیپلماتیک در چند لایه قابل تفکیک است. الف) هیئت های مشترک پارلمانی؛ ب) هیئت های همکاری پارلمانی؛ ج) هیئت های نمایندگی در مجامع پارلمانی؛ د) سایر هیئت های بین پارلمانی. فعالیت هیئت های دیپلماتیک پارلمان اروپا به سمت مجالس زیر هدف گذاری شده است:

- مجالس کشوری که با اتحادیه اروپا موافقت نامه های تعاملاتی دارند یا کشوری که مذاکرات الحاقی با آنها آغاز شده است.
- مجالس کشورهای درگیر در سیاست همسایگی اروپا و آنهایی که قرارداد مشارکت با اتحادیه اروپا امضا کرده اند.
- مجامع پارلمانی.

- مجالس کشورهای خارج از اتحادیه اروپا، از جمله مجالس کشورهای خواهان پیوستن به اتحادیه اروپا.

شایان ذکر است هیئت نمایندگی مرتبط با جمهوری اسلامی ایران در پارلمان اروپا پس از انتخابات سال ۲۰۰۴ با هدف برقراری ارتباط مستقیم بین قانونگذاران پارلمان اروپا و نمایندگان مجلس شورای اسلامی شکل گرفت. از سال ۲۰۰۴ تا سال ۲۰۱۵، پنج دیدار بین نمایندگان مجلس شورای اسلامی با اعضای هیئت دیپلماتیک پارلمان اروپا در زمان های زیر صورت گرفت:

- اکتبر ۲۰۰۶ در بروکسل.
- دسامبر ۲۰۰۷ در تهران.
- نوامبر ۲۰۰۸ در بروکسل.
- دسامبر ۲۰۱۳ در تهران.
- مه ۲۰۱۵ در بروکسل.

می کنند. در چرخه دیپلماتیک پارلمان اروپا نقش زنان نیز بسیار برجسته است، زیرا برخی آنان به عنوان رؤسای کمیته های دائمی پارلمان اروپا انتخاب شده اند [۱۰].

کمیته امور خارجی به طور منظم توصیه ها و گزارش های موقت را مورد بحث و بررسی قرار می دهد و به تصویب می رساند. بخش قابل توجهی از کارکرد این کمیته به سمت نظارت بر فعالیت های کمیته مشترک، شورا، معاونین، رؤسا و نهاد های فعال در سیاست خارجی پارلمان اروپا معطوف شده است [۱۱].

در داخل پارلمان اروپا، این کمیته توسعه است که اهمیت مجمع عمومی را در مورد چگونگی افزایش مشارکت، نحوه عملکرد نهاد های آن و نحوه نمایندگی پارلمان اروپا تبیین می کند. این کمیته از مراجع هماهنگ کننده فعالیت هیئت های بین پارلمانی است و بر مشارکت راهبردی «مجمع پارلمانی مشترک کشورهای آفریقای، کارائیب و اقیانوسیه» نظارت دارد. کارکردهای کمیته توسعه پارلمان اروپا عبارتند از:

- گفتگوی سیاسی با کشورهای در حال توسعه به شکل روابط دوجانبه، چندجانبه یا در حاشیه در مجامع پارلمانی؛
- تصویب کمک مالی به کشورهای در حال توسعه؛
- ترویج دمکراسی از طریق سازماندهی مأموریت های نظارت بر انتخابات.^۱

کنفرانس رؤسای کمیته های دائمی

در ساختار پارلمان اروپا، نهادی با عنوان «کنفرانس رؤسای کمیته های دائمی»^۲ تأسیس شده است که رسالت اصلی آن هماهنگ سازی فعالیت رؤسای کمیته های ویژه و دائمی است و رئیس آن برای یک دوره زمانی شش ماهه یا یک ساله انتخاب می شود.

گزارشگران

گزارشگران، یکی دیگر از کنشگران دیپلماسی پارلمانی اتحادیه اروپا هستند که توسط کمیته روابط خارجی به عنوان مسئول یک پرونده یا گزارش خاص منصوب می شوند و نماینده کمیته در مورد آن موضوعات هستند.

هیئت های دیپلماتیک

پارلمان اروپا، از اهرم های دیپلماتیک برای گسترش روابط با

1. Sarah Delputte et al, 2017

2. Conference of Committee Chairs

3. Transatlantic Legislators' Dialogue

جدول ۳. روند کاوی چرخه مذاکرات جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه اروپا از سال ۱۹۹۲ تا ۲۰۱۵ میلادی

ردیف	مقطع زمانی	گفتگوها	محورهای انتقادی و چالش‌ها
۱	۱۹۹۲-۱۹۹۷	انتقادی	مسائل اصولی انقلاب، حقوق بشر، تروریسم و روند سازش
۲	۱۹۹۷-۲۰۰۵	تعاملی - انتقادی	کم‌رنگ شدن مسائل ایدئولوژیک، مذاکره درخصوص مسائل حقوق بشری و هسته‌ای
۳	۲۰۰۵ - ۲۰۱۳	انتقادی	افزایش تضادهای ایدئولوژیک به ویژه پس از روی کار آمدن دولت نهم و تشدید اختلاف مواضع حول حقوق بشر، انرژی هسته‌ای، تروریسم و روند سازش
۴	۲۰۱۳ - ۲۰۱۵	تعاملی - انتقادی	حقوق بشر، تروریسم، همکاری‌های اقتصادی، امنیت زیست‌محیطی و مواد مخدر

صدور قطعنامه

یکی از ابزارهای دیپلماتیک پارلمان اروپا، صدور قطعنامه در حوزه‌های مرتبط با سیاست خارجی است که از مصادیق آن می‌توان به صدور قطعنامه مورخ ۲۵ آوریل ۲۰۲۴ پارلمان اروپا در حمایت از افزودن نهاد انقلابی و تروریسم‌ستیز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در فهرست سازمان‌های به اصطلاح تروریستی اتحادیه اروپا اشاره کرد [۱۲].

لابی‌های صهیونیستی

هرچند در اسناد بالادستی پارلمان اروپا از لابی‌های صهیونیستی به عنوان یکی از کنشگران اثرگذار بر فعالیت‌های دیپلماتیک این پارلمان اشاره‌ای نشده است، ولی روند کاوی فرایند جلسات استماع مرتبط با جمهوری اسلامی ایران و صدور قطعنامه‌های ضدایرانی در کمیته‌های مرتبط، نشانگر تأثیرگذاری بالای رژیم صهیونیستی در بین قانونگذاران ارشد اتحادیه اروپاست.

۳-۳. ابتکارات و نوآوری‌های دیپلماتیک پارلمان اروپا

مهم‌ترین روش‌ها، ابتکارات و نوآوری‌های دیپلماسی پارلمانی اتحادیه اروپا عبارتند از:

انتفاع حداکثری از ظرفیت‌های دیپلماسی پارلمانی نظارت پایه

وظیفه نظارت بر اقدامات و تصمیمات اجرایی پارلمان اروپا از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در طول سال‌ها، پارلمان اروپا موفق شده است به توانمندسازی ظرفیت‌های نظارتی خود مبادرت ورزد. پارلمان اروپا بر امور و کارکرد تمامی نهادها و سازمان‌هایی که به اداره اتحادیه اروپا کمک می‌کنند، نظارت می‌کند. مهم‌ترین

وظایف نظارتی پارلمان اروپا عبارتند از:

- انتخاب رئیس کمیسیون اروپا، بررسی عملکرد آن، اعتراض به آن و نیز ملزم کردن رئیس کمیسیون به استعفا.
- اعطای معافیت‌های مالی در قالب بودجه اتحادیه اروپا.
- بحث در مورد سیاست پولی تعیین شده توسط بانک مرکزی اروپا.
- نظارت بر انتخابات، تشکیل کمیسیون‌های تحقیق و طرح پرسش از مقام‌های اجرایی اتحادیه اروپا.

به منظور پاسخ‌گو کردن قوه مجریه، پارلمان می‌تواند طرح سؤال، استیضاح، سازماندهی مناظرات و مذاکرات عمومی چه در سطح عمومی و چه در سطح کمیسیون‌ها از جمله جلسات استماع، برگزاری کارگاه‌های آموزشی، تصویب قطعنامه‌ها، کارگروه تحقیق، تأیید انتصابات و آغاز روند عدم اعتماد و استیضاح را به کار گیرد، اما پرکاربردترین ابزار دیپلماسی پارلمانی نظارتی اتحادیه اروپا، سؤالات (کتبی و شفاهی)، بحث‌های عمومی و صدور بیانیه هستند.

در کنار وظایف نظارتی پارلمان اروپا، شهروندان اتحادیه اروپا نیز با ارسال طومار و دادخواست‌های الکترونیکی، می‌توانند از پارلمان اروپا و نمایندگان خود بخواهند که در مورد موضوع خاصی اقدام کنند. زیرا بررسی دادخواست‌های شهروندان و انجام تحقیق و استعلام در مورد آنها نیز از جمله وظایف نمایندگان پارلمان اروپا به شمار می‌رود [۱۳].

بازدید از مجالس کشورهای غیراروپایی

یکی از اهرم‌های دیپلماتیک پارلمان اروپا، بازدید از مجالس قانونگذاری کشورهای غیراروپایی و چانه‌زنی مستقیم با قانونگذاران کشور هدف است.

دعوت از سران کشورها به پارلمان اروپا

پارلمان به طور گسترده و رو به افزایشی، میزبان بازیگران خارجی

است، ارتباط با فعالان و سلبریتی‌های کشورهای در حال توسعه و استفاده ابزاری از آنان برای توجیه مداخلات بشردوستانه است که از مصادیق آن می‌توان به تأسیس «دفتر تشویق دموکراسی پارلمانی» در سال ۲۰۰۷ با ادعای جلب مشارکت مردم برای تحقق حکمرانی پارلمان اشاره کرد. در برنامه حمایت از دموکراسی، اولویت به مجالس آسیایی داده شده است، اما از مجامع پارلمانی آفریقایی همچون «جامعه اقتصادی کشورهای غرب آفریقا»،^۲ «جامعه توسعه آفریقای جنوبی»^۳ و مجامع پارلمانی آمریکای لاتین نیز حمایت می‌شود. یکی از ابتکارات پارلمان اروپا برای مداخلات بشردوستانه با تمرکز بر سلبریتی و فعالان سیاسی و اجتماعی کشور هدف، اعطای جایزه سالانه «آندره ساخارف»^۴ است که بازتاب جهت‌گیری‌های سیاسی پارلمان اروپا نسبت به رویدادهای اجتماعی و سیاسی منطقه‌ای و بین‌المللی است.

نظارت بر سلامت انتخاباتی سایر کشورها

یکی از شیوه‌های مداخلات بشردوستانه پارلمان اروپا که در پوشش مردمی‌سازی براساس لیبرال دموکراسی غرب در دستور کار پارلمان اروپا قرار دارد، راهبرد این پارلمان در اعزام هیئت‌های دیپلماتیک به سایر کشورها برای تأیید سلامت انتخابات است.

تأسیس مجامع پارلمانی منطقه‌ای

یکی از ابتکارات پارلمان اروپا برای افزایش نقش آفرینی در سیاست خارجی، استفاده از ظرفیت دیپلماسی مجامع و پشتیبانی از تأسیس اتحادیه‌های بین‌المجالس منطقه‌ای است که از مصادیق آن می‌توان به تأسیس «مجمع پارلمانی مدیترانه»^۵ در سال ۲۰۰۵ اشاره کرد. در پارلمان اروپا پنج نهاد «مجمع پارلمانی مشترک کشورهای آفریقایی، کارائیب و اقیانوسیه»،^۶ «مجمع پارلمانی اروپا و آمریکای لاتین»،^۷ «مجمع پارلمانی اتحادیه برای مدیترانه»،^۸ «مجمع پارلمانی یورونست»^۹ و «مجمع پارلمانی ناتو»^{۱۰} برای انعکاس اولویت‌های سیاسی اتحادیه اروپا اقدام می‌کنند.

و داخلی بوده و از آن به‌عنوان فرصتی برای پیگیری منافع سیاست خارجی و تأثیرگذاری بر تحولات بین‌المللی استفاده می‌کند.

دعوت از نمایندگان سایر مجالس قانونگذاری برای سخنرانی در صحن پارلمان

یکی از ابتکارات دیپلماتیک پارلمان اروپا برای توسعه روابط دوجانبه با برخی کشورهای هدف، دعوت‌گزینی از رؤسا و قانونگذاران شاخص یک کشور برای سخنرانی در صحن پارلمان و کمیته‌های دائمی است.

تشکیل شورای رؤسا و کنفرانس رؤسای پارلمان

شورای رؤسا از رئیس پارلمان اروپا و رؤسای گروه‌های سیاسی تشکیل شده است که نقش مهمی را در تقویت خرد جمعی و بررسی تمامی ابعاد حوزه سیاست خارجی دارد. یک نماینده مستقل نیز در شورا حضور دارد که البته از حق رأی برخوردار نیست و رسالت او، سازماندهی مشاغل پارلمانی و برنامه‌ریزی قانونگذاری است. تصمیم‌گیری در مورد مسئولیت‌ها، اعضای کمیسیون‌ها، نمایندگی‌ها و سایر نهادهای اتحادیه اروپا و کشورهای خارج از اتحادیه اروپا از مهم‌ترین وظایف این شورا است. یکی دیگر از ارکان مهم پارلمان اروپا، «کنفرانس رؤسای پارلمان»^۱ است که در خصوص تمام سؤالات ارجاعی رئیس پارلمان مباحثه می‌کند. این کنفرانس شامل رئیس، پنج معاون رئیس و رؤسای گروه‌های سیاسی است.

ایجاد تالارهای گفتگو

یکی از ابتکارات دیپلماتیک پارلمان اروپا، تعبیه تالارهای گفتگو با مجالس قانونگذاری سایر کشورها همچون کنگره آمریکاست.

ارتباط با سلبریتی‌ها و فعالان اجتماعی و سیاسی

یکی از ابتکارات پارلمان اروپا که با ادعای مردمی‌سازی سیاست خارجی و حمایت از جامعه مدنی در اولویت این پارلمان قرار گرفته

1. Conference of Presidents
2. Economic Community of West African States (ECOWAS)
3. The Southern African Development Community (SADC)
4. Andrei Sakharov Prize (APS)
5. The Parliamentary Assembly of the Mediterranean (PAM)
6. African, Caribbean and Pacific Group of States Joint Parliamentary Assembly (ACP-EU JPA)
7. Euro-Latin American Parliamentary Assembly
8. Parliamentary Assembly of the Union for the Mediterranean
9. European Parliamentary Assembly
10. NATO Parliamentary Assembly

ائتلاف‌های حزبی را دارند، بستر مساعدی را برای توسعه پارلماسی متوازن با کشورهای دارای نظام حزبی فراهم کرده‌اند.

بهره‌برداری دیپلماتیک از داده‌های مرکز خدمات پژوهشی پارلمان اروپا

«مرکز خدمات پژوهشی پارلمان اروپا» یک نهاد نوپای پژوهشی در ساختار پارلمان اروپاست که در نوامبر ۲۰۱۳ با هدف افزایش سهم نوآوری، دانش و فناوری در سبک سیاست‌های تقنینی و نظارتی پارلمان اروپا تأسیس شد. فعالیت این نهاد بیشتر به سمت شناسایی و اولویت‌بندی مسائل اساسی اتحادیه اروپا و نقش پارلمان اروپا در مدیریت آنها متمرکز است. دیجیتال‌سازی، یکپارچه‌سازی داده‌ها، کاهش زمان دسترسی نمایندگان به تولیدات پژوهشی، نظارت همگانی، یکپارچه‌سازی تولیدات اندیشکده‌های اتحادیه اروپا و تبیین مسائل اساسی و ابرچالش‌های فراروی اتحادیه اروپا در ۱۰ سال آینده از مهم‌ترین رویکردهای حاکم بر مرکز خدمات پژوهشی پارلمان اروپاست. شبیه‌سازی، سناریوپردازی، نظریه بازی‌ها و هوش مصنوعی، از مهم‌ترین روش‌های دفتر آینده‌پژوهی مرکز خدمات پژوهشی پارلمان اروپا برای تحول در حوزه دیپلماسی پارلمانی است.

توجه به جوان‌گرایی در عرصه دیپلماسی پارلمانی

«پارلمان جوانان اروپا»^۴ سازمانی است که توسط اتحادیه اروپا به رسمیت شناخته شده و از آن پشتیبانی مالی می‌شود تا از این طریق مشارکت سیاسی جوانان افزایش یابد و یکی از تدابیر اتحادیه اروپا برای مردمی‌سازی حکمرانی پارلمان است. پارلمان مذکور از تمام کشورهای اتحادیه اروپا به‌علاوه برخی کشورهای غیر عضو مانند اوکراین و صربستان نماینده دارد که در مجموع حدود ۳۰ هزار عضو و شاخه را تشکیل می‌دهند. هر کدام از این کشورها، نمایندگان جوان خود را انتخاب می‌کنند که در مورد موضوعات خاصی مانند مسائل اقتصادی، امنیت یا آب و هوا صحبت کرده و پیشنهادهای نهایی خود را ارائه می‌دهند.

یکی دیگر از اقدامات دیپلماتیک پارلمان اروپا حفظ روابط با برخی از نهادهای پارلمانی منطقه‌ای بدون ایجاد مجمعی برای این منظور، است. به‌طور مشخص، پارلمان اروپا از دسامبر ۲۰۰۱ دارای ۱۰ هیئت برای گسترش روابط با «مجمع پارلمانی سازمان پیمان آتلانتیک شمالی»^۱ است که یک نهاد پارلمانی مستقل است که اعضای آن از کمیته‌های فرعی کمیته امنیت و دفاع پارلمان اروپا انتخاب شده‌اند و تلاش می‌کنند تا موضع اتحادیه اروپا در مورد مناطق درگیر یا بحرانی را بیان کنند. مصداق دیگر می‌توان به رایزنی‌های دیپلماتیک پارلمان اروپا با «پارلمان پان‌آفریقایی»^۲ اشاره کرد.

استفاده از راهبرد سفارت‌خانه‌های متحرک

پارلمان اروپا شبکه گسترده‌ای از هیئت‌های دیپلماتیک پارلمان را در قالب راهبرد «سفارت‌خانه‌های متحرک»^۳ با هدف تعمیق و چابک‌سازی گسترش روابط پارلمانی با سایر کشورها را دایر کرده است.

ایجاد مجمع پارلمانی مشترک

یکی دیگر از سازوکارهای دیپلماتیک پارلمان اروپا، برگزاری نشست‌های چندجانبه است. «مجمع پارلمانی مشترک»^۴ ابزاری است که به مذاکرات مستمر بین‌المجالس شرکت‌کننده در این مجمع قوت می‌بخشد. نقش دیپلماتیک مجمع شامل اجماع‌سازی، افزایش آگاهی و اشتراک‌گذاری اطلاعات بین نمایندگان پارلمان اروپا و قانونگذاران سایر کشورهاست.

ایفای نقش میانجیگری

یکی دیگر از سازوکارهای دیپلماتیک پارلمان اروپا که در قرن بیست‌ویکم تقویت شده، ایفای نقش میانجیگری و پشتیبانی است که فعلاً در مرحله نوزایش بوده، اما در حال حاضر مشغول مذاکره برای آزادی زندانیان سیاسی در جمهوری آذربایجان است.

انتفاع حداکثری از دیپلماسی پارلمانی فراکسیون پایه

بیناگره‌های پارلمان اروپا که همان کارکرد فراکسیون‌ها و

1. Parliamentary Assembly of the North Atlantic Treaty Organization (NATO-PA)
2. Pan-African Parliament
3. Embassies on the Move
4. European Youth Parliament (EYP)

۴. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

توصیه‌ها، بیانیه‌ها و اعلامیه‌هاست که استفاده از این شیوه در مواضع خصمانه نهمین دوره پارلمان اروپا در قبال کشورمان بروز و ظهور بالایی داشته است. بنابراین، فعالیت‌های دیپلماتیک قانونگذاران اروپایی را بیشتر می‌توان در قالب مشارکت در بحث‌ها و فرایندهای سیاسی جستجو کرد. در بخش دیپلماسی پارلمانی اعلانی نیز کنشگران دیپلماتیک این پارلمان با استفاده از فنون جنگ روایت‌ها و استفاده از فن وارونه‌سازی به سمت سیاه‌نمایی از وضعیت داخلی ایران مبادرت کرده‌اند. همچنین باید به این مشخصه اشاره کرد که تعامل فشرده سیاست خارجی پارلمان اروپا تا حد زیادی ناشی از تمایل آن به اعتبار نهادی و به تصویر کشیدن خود به عنوان بازیگری است که در چارچوب اساسنامه اتحادیه اروپا عمل می‌کند. دایره حضور بین‌المللی در حال گسترش آن گواه جاه‌طلبی و مواضع مداخله‌گرایانه پارلمان اروپا برای تعریف خود به عنوان رهبری جهانی برای سازماندهی نمایندگی مردم سالارانه در امور خارجی است. به همین دلیل تدوین منشور دیپلماسی پارلمانی جمهوری اسلامی ایران با رکن تقنینی اتحادیه اروپا تا زمانی که این نهاد با پیروی از سیاست‌های آمریکا و لابی‌های تروریسم‌پرور صهیونیستی، مواضع خصمانه‌ای را علیه کشورمان اتخاذ می‌کنند متصور نیست و راهبرد دیپلماتیک مجلس دوازدهم باید به سمت شناسایی مجالس همسو در اتحادیه اروپا و طراحی دیپلماسی پارلمانی گزینشی معطوف شود.

دیپلماسی پارلمانی وجه بارز «بازیگری» پارلمان اروپا در صحنه جهانی به‌شمار می‌آید که مایل به حفظ و ارتقای آن است. از منظر دیپلماسی پارلمانی، سه نوع رفتار دیپلماتیک زیر قابل تمایز است: «دیپلماسی قانونگذاری»^۱ به اقداماتی اطلاق می‌شود که توسط گروه‌های سیاسی برای اثرگذاری بر مصوبات اتحادیه اروپا انجام می‌شود.

«دیپلماسی بلاغی»^۲ به انتشار بیانیه‌ها و نظرات، طومارها، جلسات کمیته‌ها، هیئت‌ها و جلسات بین پارلمانی اطلاق می‌شود. «دیپلماسی فعال»^۳ به اقدام‌هایی همچون اعزام نمایندگان پارلمان به کشورهای دیگر برای دیدار با طرف‌های گفتگو و همتایان و شرکت در مأموریت‌های نظارت بر انتخابات اطلاق می‌شود - یعنی اقدامی که مستلزم مشارکت فعال در سیاست یک کشور دیگر است. پارلمان اروپا، در اقدامات دیپلماتیک خود دو موضوع ارزش و اهمیت ارتباط دیپلماتیک با طرف مقابل و موقعیت جغرافیایی بازیگران مقابل خود را مدنظر قرار می‌دهد، البته تأثیر کنشگران داخلی همچون رئیس پارلمان اروپا و احزاب مسلط و متغیرهای محیطی همچون تغییر روندهای جهانی را نمی‌توان در اتخاذ رویکرد دیپلماتیک این پارلمان نادیده گرفت. مشخصه دیگر اینکه، دیپلماسی پارلمان اروپا مبتنی بر گفتگو و شخصیت‌پردازی از طریق ملاقات‌های شخصی و همچنین بر اساس ابزارهای سیاسی غیر الزام‌آور مانند قطعنامه‌ها،

منابع و مآخذ

- [1]. David Beetham (2006). "Parliament and Democracy in the Twenty-First Century: Guide to Good Practice," inter-Parliamentary Union, Geneva.
- [2]. European Parliament, "European Union institutions," 02 11 2023. [Online]. Available: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/european-union-institutions.html>. [Accessed 19 02 2024].
- [3]. European Parliament, "about Parliament," 17 05 2023. [Online]. Available: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/organisation-and-rules/organisation/members>. [Accessed 25 12 2023].
- [4]. Daniel Fiott (2024). "The diplomatic role of the European Parliament's parliamentary groups," European Policy Analysis, vol. 3, p. 5.
- [5]. European Union, "Legislative Powers," 02 09 2022. [Online]. Available: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/powers-and-procedures/legislative-powers>. [Accessed 21 09 2023].
- [6]. Lorinc Redei (2015). "The EU's Invisible Diplomacy: The European Parliament's External Action in the Lead-Up to the Ukraine Crisis," the European Union Studies Association Biennial Conference, 2015.

1. Legislative Diplomacy
2. Rhetorical Diplomacy
3. Active Diplomacy

- [7]. European Parliament, "Liaison Offices," 25 11 2023. [Online]. Available: <https://london.europarl.europa.eu/en>. [Accessed 30 03 2024].
- [8]. European Parliament, "Political Groups," 04 01 2024. [Online]. Available: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/organisation-and-rules/organisation/political-groups>. [Accessed 26 04 2024].
- [9]. Laurent Dutoit. (2017). Parliamentary diplomacy in European and global governance, vol. 2, p. 99, 2017.
- [10]. European Parliament, "Committee on Women's Rights and Gender Equality," 26 04 2023. [Online]. Available: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/femm/home.html>. [Accessed 25 03 2024].
- [11]. Hans Born. (2007). "Parliamentary Oversight of Civilian and Military ESDP Missions," The European and National Levels, vol. 3, p. 2, 2007.
- [12]. European Parliament, "Joint motion for a resolution," 25 04 2024. [Online]. Available: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RC-9-2024-0235_EN.html. [Accessed 30 04 2024].
- [13]. Péter BAJTAY. (2015). "Shaping and controlling foreign policy, Parliamentary diplomacy and oversight, and the role of the European Parliament. Belgium: Policy Department, Directorate-General for External Policies," European Parliament, vol. 03, no. Péter BAJTAY.

گزیده سیاستی

ایجاد شورای مشورتی رؤسای گروه‌های دوستی، طراحی راهبرد چهارساله دیپلماسی پارلمانی، اتخاذ دیپلماسی پارلمانی گزینشی با کشورهای اروپایی و اعتبارزدایی از تحرکات لابی‌های صهیونیستی، بخشی از ملزومات توانمندسازی دیپلماسی پارلمانی است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ | صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ | پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir